

Resultaten Meedenkgroep Warmteprogramma

Juli 2025 t/m februari 2026

Definitieve versie, februari 2026

Inhoud

1	Inleiding door gemeente Delft	3
1.1	Aanleiding Warmteprogramma	3
1.2	Waarom een meedenkgroep?	3
1.3	De rol van de meedenkgroep	4
1.4	Hoe we te werk zijn gegaan	4
2	Prioritering en fasering van buurten	5
1.	Geef prioriteit aan gebieden met collectieve techniek.	5
2.	Geef prioriteit bij meer zekerheid over de voorkeurstechiek.	5
3.	Zoek een diverse mix van aanpakken.	6
4.	Maak logische clusters van gebieden.	6
5.	Prioriteer niet op basis van inkomen.	6
6.	Begin in gelijke gevallen in een buurt met een bewonersinitiatief.	6
7.	Communiceer met bewoners over wat er in hun buurt gaat gebeuren en wanneer.	6
3	Betaalbaarheid en kwetsbare huishoudens	7
1.	Aardgasvrij moet voor iedereen betaalbaar zijn.	7
2.	Betaalbaarheid is breder dan kosten en inkomens.	7
3.	Zorg voor een eerlijke verdeling van kosten.	7
4.	Laat de sterkste schouders de zwaarste investeringslasten dragen.	7
5.	Energie besparen en isoleren moet lonen.	8
6.	Zorg dat regelingen simpel, duidelijk en toegankelijk zijn.	8
7.	Gebruik diverse methoden om inwoners te bereiken, te betrekken en de warmtetransitie meer zichtbaar te maken.	8
8.	Focus ook op verhuurders.	8
4	Aanwijsbevoegdheid en keuzevrijheid	9
1.	Bied inwoners duidelijkheid over de stappen naar aardgasvrij en de mogelijke keuzes.	9
2.	Zorg dat iedereen die wil overstappen, dit kan.	10
3.	Focus eerst op wie niet <i>kan</i> overstappen, dan op wie niet <i>wil</i> .	10
4.	Gebruik de aanwijsbevoegdheid als stok achter de deur.	10
5.	Stimuleer het voorkeursalternatief. Ontmoedig andere technieken alleen met goede redenen en uitleg.	11
6.	Onderzoek de redenen voor keuzes van inwoners met oog voor de mens achter de voordeur.	11

7.	De verantwoordelijkheid voor een aardgasvrije stad ligt bij de gemeente én bij de eigenaar.	11
8.	Stel duidelijke grenzen en geef aan wat de consequenties van de keuze van een eigenaar zijn.	11
9.	Houd de deur op een kier voor wie eerst weigert.	11

Bijlage I 12

Uitkomsten buiten de scope van het Warmteprogramma	12
Warmte als basisvoorziening.	12
Zet meer in op gedragsverandering.	12

I Inleiding door gemeente Delft

In 2050 gebruikt Delft alleen nog schone en duurzame energie voor verwarmen, warm water en koken. Dit zorgt voor een gezondere toekomst en maakt ons minder afhankelijk van andere landen.

Wat betekent dit voor inwoners van Delft? En op welk alternatief kunnen buurten overstappen? Dat onderzoekt de gemeente samen met inwoners, en andere organisaties zoals netbeheerders, woningcorporaties en warmteleveranciers.

I.1 Aanleiding Warmteprogramma

Elke gemeente moet een Warmteprogramma opstellen en dit elke vijf jaar vernieuwen. Gemeente Delft werkt nu aan het Warmteprogramma 2026. In het Warmteprogramma staat wat de gemeente de komende tien jaar gaat doen om over te stappen op duurzame warmte. Voor elke buurt staat in het programma:

- Welke duurzame warmtetechniek de voorkeur heeft.
- Wanneer we aan de slag gaan met warmte-uitvoeringsplannen.
- Hoe de gemeente, bedrijven en inwoners de overstap naar duurzame warmte maken.

I.2 Waarom een meedenkgroep?

De gemeente maakt het Warmteprogramma samen met inwoners en andere betrokkenen. De keuzes in het programma hebben namelijk invloed op iedereen. Daarom betreft de gemeente inwoners bij het maken van duidelijke en goed onderbouwde keuzes.

Het belangrijkste doel van de meedenkgroep was om een brede groep Delftenaren te laten *meedenken* en *aanbevelingen te geven* over lastige keuzes bij de overstap naar duurzame warmte.

Voordat de meedenkgroep begon, hield de gemeente een **stadsbrede raadpleging**. Deze ging over betaalbaarheid en over het prioriteren van buurten. De resultaten van deze raadpleging zijn besproken en verder uitgewerkt met de meedenkgroep. Zo ontstaat er beter inzicht in waarom inwoners bepaalde keuzes maken en wat zij belangrijk vinden. Dit helpt bij het bepalen van wat betaalbaar is en bij het maken van afspraken over het prioriteren van buurten.

Daarnaast overlegt de gemeente met samenwerkingspartners in het **partneroverleg**. Samen bespreken zij hoe een haalbaar Warmteprogramma gemaakt kan worden. Ook de aanbevelingen van de meedenkgroep worden hierbij meegenomen.

Stadsbrede raadpleging	Meedenkgroep	Partneroverleg
Enmalig consulteren	Regelmatig & Verdiepend	Regelmatig & Verdiepend
Inclusief & representatief	Diverse groep inwoners	Expert-partners

I.3 De rol van de meedenkgroep

De meedenkgroep is een initiatief van het programmateam Energietransitie van de gemeente Delft. De groep inwoners denkt mee als een sparringpartner over lastige dilemma's en keuzes in de overstap naar een stad zonder aardgas. De gemeente wil met de meedenkgroep vooral weten welke uitgangspunten inwoners belangrijk vinden in de overstap naar schone energie.

De resultaten van de meedenkgroep gebruikt de gemeenten bij maken van het Warmteprogramma. Het college van burgemeester en wethouders stelt dit Warmteprogramma vast. De gemeente heeft vooraf uitgelegd wanneer de inbreng van de meedenkgroep meer kans heeft om te worden overgenomen. Dat is het geval als:

- (i) Veel leden van de meedenkgroep het met elkaar eens zijn.
- (ii) De conclusies passen binnen het Warmteprogramma en binnen de ruimte voor participatie.

De gemeente gaf ook aan de meedenkgroep aan waar de ruimte voor participatie was. Dat zijn uitgangspunten, waar veel steun voor is, om moeilijke keuzes te kunnen maken. Bijvoorbeeld over de prioritering van buurten en hoe de gemeente de aanwijsbevoegdheid gebruikt. Ook wil de gemeente belangrijke begrippen concreter omschrijven, zoals betaalbaarheid.

I.4 Hoe we te werk zijn gegaan

Op 14 juli 2025 kwam de meedenkgroep voor het eerst bij elkaar tijdens de inloopavond. De deelnemers maakten toen kennis met elkaar, het projectteam en de onafhankelijke gespreksbegeleiders. De gemeente selecteerde 25 vaste deelnemers door middel van loting. Dit gebeurde uit 56 aanmeldingen, met als streven een zo divers en representatief mogelijke groep te krijgen. Sinds de zomer denken deze inwoners mee over het Warmteprogramma. Twee deelnemers vertellen over hun ervaringen: [Meedenken over duurzame warmte](#).

De meedenkgroep kwam daarna in totaal vijf keer bijeen. Tijdens deze bijeenkomsten bespraken de deelnemers verschillende onderwerpen, zoals *prioritering van buurten*, *betaalbaarheid*, *keuzevrijheid* en de *aanwijsbevoegdheid*. De gesprekken, discussies en stemmingen zijn per bijeenkomst terug te vinden in de gespreksverslagen.

Op basis van deze verslagen is dit document met de resultaten van de meedenkgroep opgesteld. Nadat het Warmteprogramma is vastgesteld, deelt de gemeente een participatieverslag. Daarin staat wat er met de inbreng van de meedenkgroep is gedaan.

2 Prioritering en fasering van buurten

Dit hoofdstuk beschrijft de uitkomsten van de gesprekken van de meedenkgroep over het thema “Prioritering en fasering van buurten”. In het Warmteprogramma legt de gemeente uit in welke buurten zij na Voorhof en Buitenhof aan de slag gaat. Bij deze keuze spelen verschillende maatschappelijke afwegingen een rol. De centrale vraag was “*Wat is een eerlijke manier om te bepalen wanneer welk gebied aan de beurt is, voor de aanpak naar aardgasvrij?*”.

In april 2025 is een [stadsbrede raadpleging](#) uitgezet om daar een beeld bij te krijgen. Op 13 oktober besprak de meedenkgroep de uitkomsten van deze raadpleging. De gemeente lichtte toe hoe zij deze uitkomsten wil gebruiken als uitgangspunten voor een zogenoemde Wanneer-kaart, waarop te zien is wanneer welk gebied aan de beurt is. De gemeente wilde de resultaten beter te begrijpen en verder verdiepen. Daarom ging de meedenkgroep in gesprek over een aantal lastige aspecten, zoals:

- **Gemiddelde inkomens in de buurt:** Is het inkomen in een buurt belangrijk bij het bepalen van de prioriteit van de buurt? En zo ja, op welke manier zou dit mee moeten wegen?
- **Onzekerheid over welke warmtetechniek geschikt is:** Hoe kan de gemeente bij het prioriteren omgaan met buurten waar de oplossing minder of nog niet zeker is?
- **Bewonersinitiatieven:** Hoe kan de gemeente bij het prioriteren omgaan met buurten waarin bewoners zelf met initiatieven komen?

Ook werd de groep gevraagd welke andere aspecten meegenomen kunnen worden bij het prioriteren van buurten. Tot slot legde de gemeente uit dat overleg met samenwerkingspartners kan leiden tot aanpassingen, om tot een haalbare fasering te komen. Hier was begrip voor.

Conclusies meedenkgroep.

1. Geef prioriteit aan gebieden met collectieve techniek.

De meedenkgroep raadt aan dat de gemeente als eerste aan de slag gaat in gebieden waar een collectieve techniek, zoals een warmtenet, de voorkeur krijgt. In deze gebieden kunnen grote stappen worden gezet. Bovendien komen collectieve warmtetechnieken vaak niet van de grond zonder hulp van de gemeente. Een andere reden om deze gebieden prioriteit te geven, is dat ermee wachten risico's heeft. Als inwoners zelf hun woningen al aardgasvrij maken, kan een collectieve techniek zoals een warmtenet minder aantrekkelijk worden of zelfs niet meer mogelijk zijn.

2. Geef prioriteit bij meer zekerheid over de voorkeurstechiek.

De meedenkgroep raadt aan om prioriteit te geven aan gebieden waar meer zekerheid is over welke duurzame techniek de voorkeur krijgt. Als er veel onzekerheid is, kan dat leiden tot vertraging of tot keuzes die te riskant of niet haalbaar zijn. Dan is het beter om te wachten tot er meer bekend is. Tegelijk vindt de meedenkgroep dat de gemeente niet alle buurten met onzekerheden kan uitstellen (zie conclusie: *Zoek een diverse mix van aanpakken*). Bij buurten waar nog onzekerheid is welke techniek het meest geschikt is, steunt de groep het idee dat de gemeente vooral kijkt naar de haalbaarheid van technieken, in plaats van naar verschillen in nationale kosten.

3. Zoek een diverse mix van aanpakken.

Er is steun in de meedenkgroep dat de gemeente ervaring opdoet met verschillende aanpakken en technieken. Bijvoorbeeld: ook starten in een buurt waar warmtepompen de voorkeur hebben, of kijken naar een buurt waar er nog geen duidelijke voorkeur voor een techniek is. Redenen hiervoor zijn dat de gemeente kan leren van situaties die vaker voorkomen en buurten zonder duidelijke voorkeurstechiek hoeven niet tot het laatst te wachten. Zo kunnen ook koppelkansen worden benut, zoals aansluiten bij andere plannen, wanneer dit nuttig en praktisch mogelijk is.

4. Maak logische clusters van gebieden.

De meedenkgroep gaf verschillende manieren om tot 'logische clusters' te komen. Er is steun om te beginnen in buurten rondom de huidige warmtenet-ontwikkeling. Zo kun je voortbouwen op wat al loopt en kan de aanpak zich als een olievlek verspreiden. Ook is er steun om buurten met lage en hoge inkomens of kosten te combineren, zodat een haalbare businesscase ontstaat. Tegelijk raadt de groep de gemeente aan om speelruimte te houden om in een paar buurten met andere warmtetechnieken, zoals warmtepompen, aan de slag te gaan.

5. Prioriteer niet op basis van inkomen.

Betaalbaarheid is belangrijk in de energietransitie. Toch vindt de meedenkgroep het lastig om een cijfer zoals het gemiddelde inkomen van een buurt te gebruiken voor het prioriteren. Een gemiddeld inkomen op buurtniveau zegt namelijk niet alles. Ook in buurten met hogere inkomens wonen mensen met een laag inkomen. Het hangt ook af van het effect van verduurzaming op de maandlasten. Als de overstap naar schone energie zorgt voor lagere maandlasten, kan het logisch zijn om te beginnen in buurten met lagere inkomens. Maar dit is niet altijd zo. Soms vraagt de overstap juist om grote investeringen. En tot slot: betaalbaarheid is al een randvoorwaarde voor de overstap naar aardgasvrij; daarom zou het inkomen van een buurt geen rol moeten spelen bij de prioritering.

6. Begin in gelijke gevallen in een buurt met een bewonersinitiatief.

De meedenkgroep raadt de gemeente aan om initiatieven van bewoners te omarmen. De grootte van het initiatief en het draagvlak in de buurt bepalen hoe de gemeente met het initiatief om zou kunnen gaan. De gemeente kan bijvoorbeeld coach zijn en initiatieven aanmoedigen om de buurt te betrekken. Soms kan de gemeente ook optreden als scheidsrechter, als het initiatief mogelijk tegen het algemene belang ingaat. Het bestaan van een initiatief in een buurt bepaalt nu nog niet de prioriteit van de buurt. Later kan het initiatief wel een extra reden zijn om een keuze te maken als twee buurten verder gelijk zijn.

7. Communiceer met bewoners over wat er in hun buurt gaat gebeuren en wanneer.

Inwoners willen graag weten wat gaat gebeuren en wanneer. De meedenkgroep benadrukt het belang van heldere en duidelijke communicatie. Ze vinden hierbij een duidelijk verhaal nodig, over (i) de aanpak, (ii) de duurzame opties, (iii) de voorkeurstechiek en (iv) de onzekerheden. De gemeente kan hierbij ook beeldende communicatie gebruiken, zoals (succes)verhalen van andere inwoners. Zo krijgen inwoners een beter beeld van het proces naar aardgasvrij, wat hen rust en zekerheid kan geven.

3 Betaalbaarheid en kwetsbare huishoudens

Dit hoofdstuk geeft de uitkomsten van de gesprekken van de meedenkgroep over het thema “Betaalbaarheid”. Wanneer de gemeente gebieden aanwijst om van het gas af te gaan, moet goed onderbouwd zijn dat de overstap betaalbaar is. Maar wanneer is iets betaalbaar? In april 2025 is een [stadsbrede raadpleging](#) uitgezet om daar een beeld bij te krijgen. Een aantal dilemma’s uit de raadpleging is besproken met de meedenkgroep om tot een omschrijving van betaalbaarheid te komen. Dat gebeurde eerst op 22 september 2025 aan de hand van stellingen. Hier werd gezocht naar uitspraken waar meerderheden van de meedenkgroep het over eens waren. Het thema is een tweede keer besproken op 10 november 2025 aan de hand van een interview met een energiecoach die vaak in aanraking komt met huishoudens met energiearmoede. Het doel hier was het perspectief van inwoners die moeite hebben met rondkomen aan het licht te brengen, omdat dit perspectief ondervertegenwoordigd is in de meedenkgroep.

Conclusies meedenkgroep.

1. Aardgasvrij moet voor iedereen betaalbaar zijn.

De meedenkgroep vindt dat energie een basisbehoefte is. Sommige inwoners hebben moeite met het betalen van hun energierekening. Het is belangrijk dat ook deze inwoners de overstap naar duurzame warmte kunnen betalen. Het gaat hierbij om de investeringskosten voor het aardgasvrij maken van de woning en de maandelijkse energiekosten, nu en in de toekomst.

2. Betaalbaarheid is breder dan kosten en inkomens.

De meedenkgroep vindt dat betaalbaarheid niet alleen gaat over de kosten van schone warmte of het inkomen van inwoners. Ook de draagkracht van verschillende groepen, vooral van kwetsbare huishoudens, telt hierin mee. Het gaat hierbij ook om (vaste) uitgaven. Bijvoorbeeld: een huishouden met een alleenstaande ouder en kinderen heeft minder draagkracht dan een huishouden met twee werkenden. Daarnaast verschilt het per persoon hoe makkelijk iemand toegang heeft tot financiële middelen. Een inwoner met veel tijd, spaargeld en een goed netwerk kan bijvoorbeeld makkelijker financiering vinden om verduurzaming te financieren dan iemand die de Nederlandse taal minder goed beheerst en minder weet hoe het werkt.

3. Zorg voor een eerlijke verdeling van kosten.

De meedenkgroep vindt dat wat je betaalt eerlijk moet zijn en in verhouding moet staan tot de kosten. Het is bijvoorbeeld niet eerlijk als kleine appartementen evenveel betalen voor een warmte aansluiting als grote eengezinswoningen. Ook vindt de meedenkgroep het niet eerlijk als mensen meeliften op andermans investeringen in duurzame warmte zonder mee te betalen. Vooral huishoudens die dit makkelijk kunnen betalen, moeten een bijdrage leveren. Bijvoorbeeld: als een gemeenschap een warmtesysteem heeft aangelegd en er komen nieuwe woningen op aansluiten: dan mag je verwachten dat de nieuwe aansluitingen meebetalen aan de kosten die zijn gemaakt.

4. Laat de sterkste schouders de zwaarste investeringslasten dragen.

De meedenkgroep steunt het uitgangspunt dat rijkere huishoudens meer betalen voor de overstap naar aardgasvrij, zodat kwetsbare huishoudens een voordeliger aanbod kunnen krijgen. Huishoudens met een

laag inkomen of klein vermogen kunnen namelijk niet dezelfde bijdrage leveren als huishoudens met een grote draagkracht. Dit betekent niet dat de sterkere huishoudens de maandelijkse energierekening van anderen betalen. Het gaat alleen om de investering om de woning aardgasvrij te maken.

5. Energie besparen en isoleren moet lonen.

De meedenkgroep vindt het belangrijk dat inwoners grip hebben op hun energierekening, ook na de overstap naar schone warmte. Daarom willen zij dat energiebesparing en isolatiemaatregelen terug te zien zijn op de energierekening. De meedenkgroep vindt dat energiekosten vooral gebaseerd moeten zijn op het verbruik. De meedenkgroep raadt de gemeente aan vooral kwetsbare huishoudens te helpen met isoleren, zodat zij hun energierekening kunnen verlagen.

6. Zorg dat regelingen simpel, duidelijk en toegankelijk zijn.

De meedenkgroep vraagt aandacht voor ingewikkelde regelingen en voor inwoners die last hebben van “aanvraagvrees”. Dat betekent dat niet iedereen het aandurft om regelingen van de gemeente of de overheid aan te vragen. Ook kan de gemeente niet verwachten dat inwoners haar zomaar vertrouwen. Om iedereen mee te krijgen in de energietransitie, vindt de meedenkgroep het daarom belangrijk dat regelingen voor verduurzamen simpel, duidelijk en goed toegankelijk zijn. Ook kan de gemeente maatregelen nemen om aanvraagvrees te verminderen en vertrouwen op te bouwen. Dat kan door te onderzoeken waar deze angst vandaan komt en die oorzaken weg te nemen. Daarnaast vinden meedenkers het belangrijk dat de gemeente duidelijk communiceert welke steun en regelingen er zijn en dat inwoners weten waar zij hulp kunnen krijgen bij de overstap.

7. Gebruik diverse methoden om inwoners te bereiken, te betrekken en de warmtetransitie meer zichtbaar te maken.

De meedenkgroep ziet dat informatie van de gemeente niet altijd alle inwoners die deze nodig hebben bereikt. Inwoners weten ook niet altijd waar ze de juiste informatie kunnen vinden. Daardoor zijn zij zich soms niet bewust van het aanbod aan hulp voor energie- en verduurzamingskosten. Dit geldt vooral voor kwetsbare of minder draagkrachtige huishoudens. De meedenkgroep stelde verschillende manieren voor om meer inwoners te bereiken:

- Meer diverse methoden om zichtbaar aanwezig te zijn in de buurten.
- Centrale, zichtbare en toegankelijke informatiepunten voor adviezen en regelingen. Het gaat dan om lokale en nationale regelingen.
- Contact leggen met bewoners via netwerken en hulporganisaties in de stad.
- Sleutelfiguren: maak mensen ambassadeurs uit de doelgroep tot ambassadeur en betrek ook de jeugd.

8. Focus ook op verhuurders.

De meedenkgroep vindt dat er stelliger mag worden getreden tegenover verhuurders die niet voldoende verduurzamen. Denk daarbij aan concrete afspraken met woningbouwcorporaties (als daar geldt tegenover staat) en het stellen van regels voor particuliere verhuurders die hun huurwoningen niet verduurzamen.

4 Aanwijsbevoegdheid en keuzevrijheid

Dit hoofdstuk geeft de uitkomsten van de gesprekken van de meedenkgroep over het thema *aanwijsbevoegdheid en keuzevrijheid*. Deze onderwerpen zijn op de volgende manier besproken in de meedenkgroep.

Keuzevrijheid

Het bredere onderwerp ‘Keuzevrijheid’ werd besproken tijdens de vierde bijeenkomst. Daarbij gaat het om vragen als: *“Hoever mag de gemeente gaan om het voorkeursalternatief te stimuleren?”*, en *“Wat mogen eigenaren verwachten als zij voor een eigen alternatief kiezen?”* De gemeente vroeg de meedenkgroep om, aan de hand van een concrete casus, te komen tot bredere uitgangspunten. Die uitgangspunten moeten helpen hoe de gemeente haar bevoegdheden inzet, wanneer een voorkeursalternatief actiever kan worden gestimuleerd en wanneer andere alternatieven op een zorgvuldige manier kunnen worden ontmoedigd.

Methode: De gemeente legde de meedenkgroep een fictieve casus voor, waar de voorkeurstechiek voor een bepaalde wijk een warmtenet is. Een flat met een vereniging van eigenaren kiest er echter voor om individuele warmtepompen te installeren. Dit is maatschappelijk niet wenselijk vanwege de extra belasting op het stroomnet en de haalbaarheid van het warmtenet voor de rest van de buurt. In groepjes bespraken de meedenkers de vraag: *“Hoever kan een gemeente gaan in het aanmoedigen van het voorkeursalternatief en het ontmoedigen van de techniek die niet de voorkeur heeft?”*

Aanwijsbevoegdheid

Het onderwerp ‘aanwijsbevoegdheid’ stond centraal tijdens de vijfde bijeenkomst. De aanwijsbevoegdheid is een belangrijk nieuw instrument voor gemeenten om de warmtetransitie haalbaar te maken. Dit is ook een vrij ingrijpende bevoegdheid, die niet zomaar ingezet kan worden. De gemeente moet de inzet goed onderbouwen.

Methode: De gemeente legde de meedenkgroep een fictieve casus voor. In deze casus heeft een fictieve gemeente het voornemen de aanwijsbevoegdheid in te zetten. Een deel van de buurt wil alleen niet aansluiten op het aangeboden warmtenet, maar óók niet overstappen op een andere duurzame warmtetechniek. In de casus besprak de meedenkgroep fictieve personages, die elk een bepaalde reden hadden om niet over te willen stappen. De meedenkers beantwoordden in groepjes de vragen:

- Wanneer heeft de gemeente voldoende gezorgd dat mensen de overstap *kunnen* maken?
- En hoe gaat de gemeente we om met mensen die de overstap niet *willen* maken?

De groepjes presenteerden hun aanpak, waarna de beleidsadviseur en projectleider van de gemeente deelden welke conclusies zij hieruit trokken in een ‘tweegesprek’ midden in de kring. Vervolgens stemden de meedenkers per conclusie of zij het hiermee eens waren.

Conclusies meedenkgroep.

- I. Bied inwoners duidelijkheid over de stappen naar aardgasvrij en de mogelijke keuzes.

De meedenkgroep heeft bij verschillende bijeenkomsten het belang van duidelijke en tijdige informatie benadrukt. Voordat inwoners en woningeigenaren¹ keuzes kunnen maken, willen zij weten: waar ze aan toe zijn, welke acties van hen worden verwacht en welke keuzes ze hebben. Alleen met voldoende informatie over de keuzes en gevolgen kunnen bewoners een weloverwogen keuze maken. De meedenkgroep noemt de volgende onderwerpen die duidelijk moeten zijn:

- (i) Wat is de voorkeurstechiek en welke opties hebben de woningeigenaren?
- (ii) Wat zijn de voor- en nadelen en de gevolgen van deze technieken voor de buurt, de inwoner, de woning en de portemonnee? Voorbeelden van belangrijke aspecten voor de meedenkers zijn kosten (waaronder aansluitkosten, en vaste lasten en verbruikskosten), looptijd van de uitvoering en wooncomfort.
- (iii) Waarom maakt de gemeente bepaalde keuzes? Waarom is het belangrijk om voor de voorkeurstechiek te kiezen?
- (iv) Hoe zien de ondersteuning, het proces en de planning van de gemeente eruit?

2. Zorg dat iedereen die wil overstappen, dit kan.

De meedenkgroep ziet een belangrijk verschil tussen onwil en onvermogen. De meedenkgroep raadt de gemeente aan eigenaren die niet zelfstandig in staat zijn om mee te doen, te helpen bij de overstap naar aardgasvrij. Houd hierbij rekening met het vermogen van mensen om over te stappen. Mensen in lastige situaties of mensen die net buiten hulpregelingen vallen verdienen speciale aandacht. Hulpbehoevende eigenaren kunnen extra steun nodig hebben om over te stappen. Het uitgangspunt is: zorg dat wie de overstap *wil* maken, de overstap *kan* maken.

3. Focus eerst op wie niet *kan* overstappen, dan op wie niet *wil*.

De meedenkgroep raadt aan om eerst te beginnen bij de eigenaren die bereid zijn om over te stappen op schone warmte, ook als ze dit (nog) niet kunnen. Uiteindelijk wordt iedereen betrokken. Maar de meedenkgroep vindt het niet nuttig om eerst energie te steken in een groep mensen die nog niet de overstap naar aardgasvrij wil maken. Focus eerst op de middengroep die wel voor de overstap openstaat. De meedenkgroep geeft aan dat wanneer veel buurtbewoners meedoen, anderen overtuigd kunnen raken om ook mee te doen. Pas daarna zou de aanpak zich moeten richten op eigenaren die niet willen overstappen.

4. Gebruik de aanwijsbevoegdheid als stok achter de deur.

De meedenkgroep steunt dat de gemeente de aanwijsbevoegdheid gebruikt om mensen die niet de overstap naar aardgasvrij willen maken, toch mee te krijgen. Mits de gemeente voldoende ondersteuning biedt zodat inwoners de overstap kunnen maken. De meedenkgroep vindt de aanpak voldoende wanneer de gemeente heeft geprobeerd de hele buurt mee te nemen in het proces, er duidelijk is gecommuniceerd, en eigenaren die willen overstappen, dit ook kunnen doen.

---

¹ In dit stuk wordt met 'eigenaren' bedoeld: eigenaren van woningen en andere gebouweigenaren.

5. Stimuleer het voorkeursalternatief. Ontmoedig andere technieken alleen met goede redenen en uitleg.

De meedenkgroep raadt de gemeente aan om, op basis van een goed onderbouwd plan, eigenaren te stimuleren om te kiezen voor de voorkeurstechiek. De meedenkgroep is terughoudender wat betreft het actief ontmoedigen van een alternatieve techniek. Dit vindt de meedenkgroep alleen redelijk onder voorwaarden. Bijvoorbeeld wanneer het alternatief een grote ongewenste impact heeft.

6. Onderzoek de redenen voor keuzes van inwoners met oog voor de mens achter de voordeur.

Niet iedereen reageert meteen positief op de voorkeurstechiek voor een buurt. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn. Daarom is het belangrijk dat de gemeente met oprechte interesse het gesprek aangaat met inwoners die niet direct mee willen of een voorkeur hebben voor een andere techniek hebben. De meedenkgroep vindt het belangrijk dat de gemeente luistert en de redenen probeert te begrijpen, met oog voor de mens achter de voordeur. Zo kan de gemeente een passende aanpak maken of de inwoner helpen drempels te overkomen. De gemeente kan ook onderzoeken hoe de voordelen van een andere techniek toch bereikt kunnen worden, bijvoorbeeld een koele woning.

7. De verantwoordelijkheid voor een aardgasvrije stad ligt bij de gemeente én bij de eigenaar.

De overstap naar een aardgasvrije buurt vraagt verantwoordelijkheid van zowel de gemeente als de eigenaar. De meedenkgroep verwacht dat de gemeente zich inspant om iedere eigenaar te bereiken. Tegelijk verwacht de groep ook dat de eigenaar openstaat voor communicatie en actie onderneemt wanneer dit nodig is. De gemeente doet haar best om inwoners te betrekken en informeren over de overstap naar aardgasvrij. Maar er is een grens aan wat de gemeente kan doen. Dit gaat over communicatie en participatie, maar ook over financiering en ondersteuning. De meedenkgroep raadt aan dat de gemeente duidelijk is over verantwoordelijkheden, welke steun inwoners kunnen verwachten en waar deze steun eindigt.

8. Stel duidelijke grenzen en geef aan wat de consequenties van de keuze van een eigenaar zijn.

De meedenkgroep verwacht dat de gemeente duidelijk vertelt aan inwoners: op een gegeven moment gaat het gas er echt af. De gemeente moet ook duidelijk uitleggen welke opties een eigenaar heeft, welke alternatieven zijn toegestaan en wat de consequenties zijn als een inwoner het een aanbod weigert of een eigen alternatief kiest.

9. Houd de deur open voor wie eerst weigert.

Een woningeigenaar kan eerst weigeren om over te stappen naar schone warmte. De meedenkgroep vindt dat de gemeente de deur nooit helemaal dicht moet doen voor mensen die eerst nog niet wilden overstappen. Ook als de gemeente inwoners meermaals heeft benaderd en ze weigeren, zou de uitnodiging om mee te doen open moeten blijven staan. Als de eigenaar later besluit om toch over te stappen, ligt het initiatief bij hem/haar. Het kan zijn dat een aanbod op een later moment andere voorwaarden heeft.

Bijlage I

Uitkomsten buiten de scope van het Warmteprogramma

Een aantal conclusies past niet in het Warmteprogramma of valt buiten de ruimte voor participatie. De gemeente ziet deze conclusies als losstaand van bovenstaande conclusies. Het projectteam Warmteprogramma kijkt of deze uitkomsten via een andere route dan het Warmteprogramma een plek kunnen krijgen in de energietransitie.

Conclusies meedenkgroep.

Warmte als basisvoorziening.

Er zijn mensen die in de schulden zitten en door het ijs dreigen te zakken. Meedenkers stellen voor om een “ondergrens” in te stellen, dat niemand in de kou zit. Een voorbeeld dat genoemd werd is een pilot voor een universeel basisinkomen in Delft. Dit zou een oplossing kunnen bieden voor aanvraagvrees en complexe regelingen.

Zet meer in op gedragsverandering.

Uit het gesprek met de energiecoach blijkt dat gedragsverandering kan leiden tot grote besparingen. Er zijn verschillende factoren die duurzaam gedrag kunnen belemmeren. Bijvoorbeeld een gebrek aan kennis, zoals niet weten “hoe”. Of barrières als tijdgebrek, gewoonten of stress. De meedenkgroep raadt daarom aan om maatregelen te nemen die gedragsverandering stimuleren en makkelijker maken.

Colofon

Dit is een uitgave van

Gemeente Delft

Postbus 78, 2600 ME Delft

Telefoon 14015

Internet www.delft.nl

Februari 2026